

2. Романські, германські та інші мови

ІНТЕРНЕТ-МЕМИ

Вінг Т. О.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри теорії та практики іноземних мов

Паладьсва А.Ф.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та практики іноземних мов

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

Сучасні засоби масової інформації є відображенням процесів культурних змін у соціумі. Автори медіатекстів вдаються до нових форм вираження думки та приваблення уваги адресата через використання прецедентних феноменів. Оскільки медіатексти орієнтовані на максимально широку аудиторію представників лінгвокультурної спільноти, виявлені у них прецедентні феномени та особливості їх функціонування дозволяють робити висновки про її когнітивну базу, національну ідеологію та домінуючі цінності, формування та фіксація яких здійснюється через прецедентні феномени.

Прецедентний текст як один із компонентів мовної свідомості соціуму є одиницею «...усвідомлення людських життєвих цінностей через призму мови за допомогою культурної пам'яті» [5, с. 297] і предметом активних лінгвістичних досліджень представників різних підходів: когнітивного (Д. В. Багаєва, Д. Б. Гудков, І. В. Захаренко, В. В. Красних, Г. Г. Слишкін), лінгвокультурологічного (Н. Д. Бурвікова, В. Г. Костомаров, Ю. Є. Прохоров), структурно-семантичного (І. В. Арнольд, А. А. Кожин, А. М. Мелерович, В. М. Мокієнко, О. В. Савченко, К. П. Сидоренко), комунікативно-прагматичного (Л. В. Балахонська, О. О. Дмитрієва, Л. П. Дядечко, О. А. Земська, С. І. Сметаніна),

функціонального (І. В. Алещанова, Ю. А. Гунько, К. Б. Іванова, Н. С. Олизько, І. М. Міхалева, С. М. Плотнікова, Ю. А. Сорокін, А. Є. Супрун) та методичного (Н. Ю. Бойко, О. Г. Ростова, І. І. Яценко).

Уперше термін «прецедентний текст» уведено в наукову парадигму Ю. М. Карауловим, який тлумачив це поняття як текст «...(1) значущий для тієї чи тієї особистості в пізнавальному та емоційному плані; (2) що має надособистісний характер, тобто добре відомий широкому оточенню цієї особистості, включаючи її попередників і сучасників; (3) звернення до нього відбувається неодноразово в дискурсі цієї мовної особистості» [4, с. 216]. Пізніше до наукового обігу було введено терміни **«прецедентне ім'я»**, **«прецедентний вислів»**, **«прецедентна ситуація»** та **«прецедентний феномен»** як загальне поняття [2].

Прецедентні інтернет-тексти, які передбачають поєднання вербальних і візуальних знаків для передачі повідомлення, використовуються давно. В системі культури функціонують такі об'єкти, засновані на вміщені вербального і візуального, як ікона, лубок, композиція книжкового листа в рукописному виданні; в сучасній масовій культурі на прийомі заміщення побудовані комікс, плакат, реклама, прикладна графіка і явище останніх десятиліть – інтернет-меми.

Слово мем походить від грецького слова μίμημα, яке означає «подібність». Подібно генам, меми можуть бути віднесені до реплікаторів (англ. replicators), тобто до об'єктів, які копіюють самі себе.

Інтернет-мем – це особливий вид полімодальної дискурсу в інтернет-комунікації, що має стандартну форму (як правило, текст і картинка в квадратній рамці) і певні прагматичні функції (викликати емоції, спонукати до дії, нав'язати ідею тощо).

Слід зазначити, що існують національні уподобання у використанні тих чи інших видів інтернет-мемів. Наприклад, в Україні популярний термін «демотиватор», який пов'язаний із поняттям «мем».

Демотиватор (демотиваційний постер) – вид полімодальної дискурсу, що складається з картини в чорній рамці і коментуючого її напису-слогану. Демотиватор – це один із видів інтернет-мемів, мета якого в формі парадокса, гротеску або абсурду описати якесь явище, тим самим «демотивувати» читача, тобто показати негативні сторони певного явища [3].

Таким чином, мем – загальне родове поняття, яке включає у себе цілий ряд різновидів, тобто володіє великим видовим розмаїттям. Термін мем є найширшим. Він означає у широкому сенсі одиницю, яка транслює культурну інформацію і поширюється від одного суб'єкта до іншого. Термін інтернет-мем передбачає різновид мемів, які є видом полімодального дискурсу в інтернет-комунікації. Демотиватор – це підгрупа інтернет-мемів, що мають спеціальне візуальне оформлення (зображення у чорній рамці і текст).

Інтернет-мемом може стати все що завгодно: починаючи від незграбної фрази відомого політика, закінчуючи незвичним роликом на телебаченні, тобто все, що спонтанно набуває популярності в інтернет-середовищі, іноді всупереч здоровому глузду. Практично щотижня у соціальних мережах з'являються нові інтернет-меми: всеукраїнського та світового масштабу.

Конститутивними ознаками Інтернет-мема можна назвати: невідповідність, надмірність, навмисне спотворення, абсурдна модель мовної картини, установка на мовну гру при виборі лінгвістичних засобів, відображення соціокультурної спільності пресупозицій комунікантів [6, с. 17].

Інтернет-мем є результатом творчої взаємодії користувачів соціальних мереж і відповідно не передбачає закріпленого автора [6, с. 18].

О.І.Дзюбіна виділяє дві групи Інтернет-мемів: креолізованні меми (зображення + текст) і власне текстові меми [1].

Креолізовані Інтернет-меми мають смислову гомогенну систему, в якій виділяються різні структурні рівні – *вербальний, візуальний і музично-звуковий* і відіграють роль диспенсера мовного матеріалу в соціальній мережі. Саме креолізовані Інтернет-меми в деяких випадках і є платформою для створення впізнаваної фрази, яка стає згодом текстовим Інтернет-мемом і

легко цитується у співтоваристві соціальної мережі з нульовим ступенем креолізації [6, с. 16].

Текстові меми, в свою чергу, можуть як бути мотивовані креолізованим Інтернет-мемом, так і мати вільну етимологію – вільні тестові меми [1].

Отже, в рамках інтернет-комунікації виникли нові оригінальні види дискурсу, які не зустрічаються за межами інтернет-комунікації, серед них - дискурс соціальних мереж, інтернет-реклама, дискурс веб-сайтів, і які потребують наукового осмислення, в тому числі з позицій лінгвістики. Серед сучасних, але вже поширених видів дискурсу в інтернет-комунікації можна відзначити інтернет-мем, теоретичним підґрунтям якого є теорія меметики британського зоолога Р. Докінза.

Проведений аналіз лексичних одиниць-мемів підтверджує важливий статус Інтернет-мема одночасно як сховища культурних знаків і як інтелектуального продукту колективної творчості Інтернет-спільноти, що містить вербальну частину (текст) та паралінгвістичну (зображення) і спільно продукуючу ідею он-лайн спільноти.

Література:

1. Дзюбіна О.І. Класифікація, структура та функціонування інтернет-мемів в соціальних мережах Twitter та Facebook. 0 Режим доступу : URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/2/90.pdf>
2. Захаренко И. В. Когнитивная база и прецедентные феномены в системе других единиц и в коммуникации / Захаренко И. В., Красных В. В., Гудков Д. Б., Багаева Д. Б. // Вестник МГУ. – Сер. 9 : Филология. – 1997. – № 3. – С. 62–75.
3. Канашина С.В. Интернет-мем как новый вид полимодального дискурса в интернет-коммуникации (на материале английского языка): дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки» / С.В.Канашина. – Москва, 2016. – 265 с.
4. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М.: Наука, 1987. – 263 с.

5. Костомаров В. Г. Прецедентный текст как редуцированный дискурс / В. Г. Костомаров, Н. Д. Бурвикова // Язык как творчество. К 70-летию В. П. Григорьева : Сб. науч.тр. – М., 1996. – С. 297-302.

6. Марченко Н.Г. Социальная сеть «Вконтакте»: лингвопрагматический аспект: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка» / Н.Г.Марченко. – Ростов-на-Дону, 2013. – 20 с.